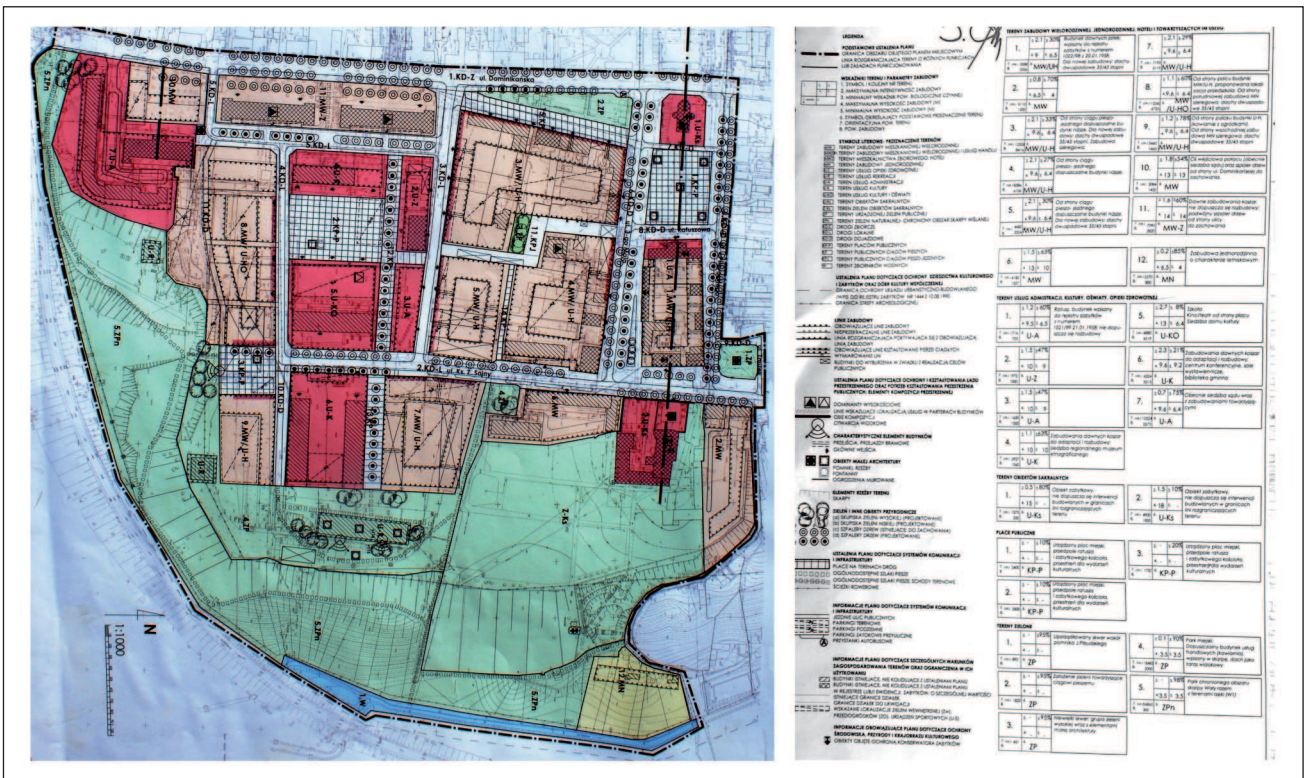

23. Projekt zespołu mieszkaniowego wykonany na sem. VI kierunku AiU, w pracowni prof. Andrzeja Gawlikowskiego. Źródło: archiwum KUiGP

23. Design project of a residential complex prepared in 6th semester at the field of AUP under the supervision of Professor Andrzej Gawlikowski. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

24. Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wykonany przez Beatę Gula, pod kierunkiem dr K. Solarek, na sem. VII, kierunku AiU. Źródło: archiwum KUiGP

24. Design project of Local Spatial Management Plan prepared by Bata Gula under the supervision of Doctor K. in 7th semester in the field of AUP. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

25. Projekt zespołu usługowego dla osiedli Czerniakowa Południowego w Warszawie, wykonany przez Konrada Rakowskiego, pod kierunkiem dr K. Solarek, na sem. I studiów magisterskich kierunku AiU. Źródło: archiwum KUiGP
 25. Design project of centre facilities for housing area in Northern Czerniaków, Warsaw, prepared by Konrad Rakowski, under supervision of Doctor K. Solarek, in 1st semester of master studies in the field of AUP. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

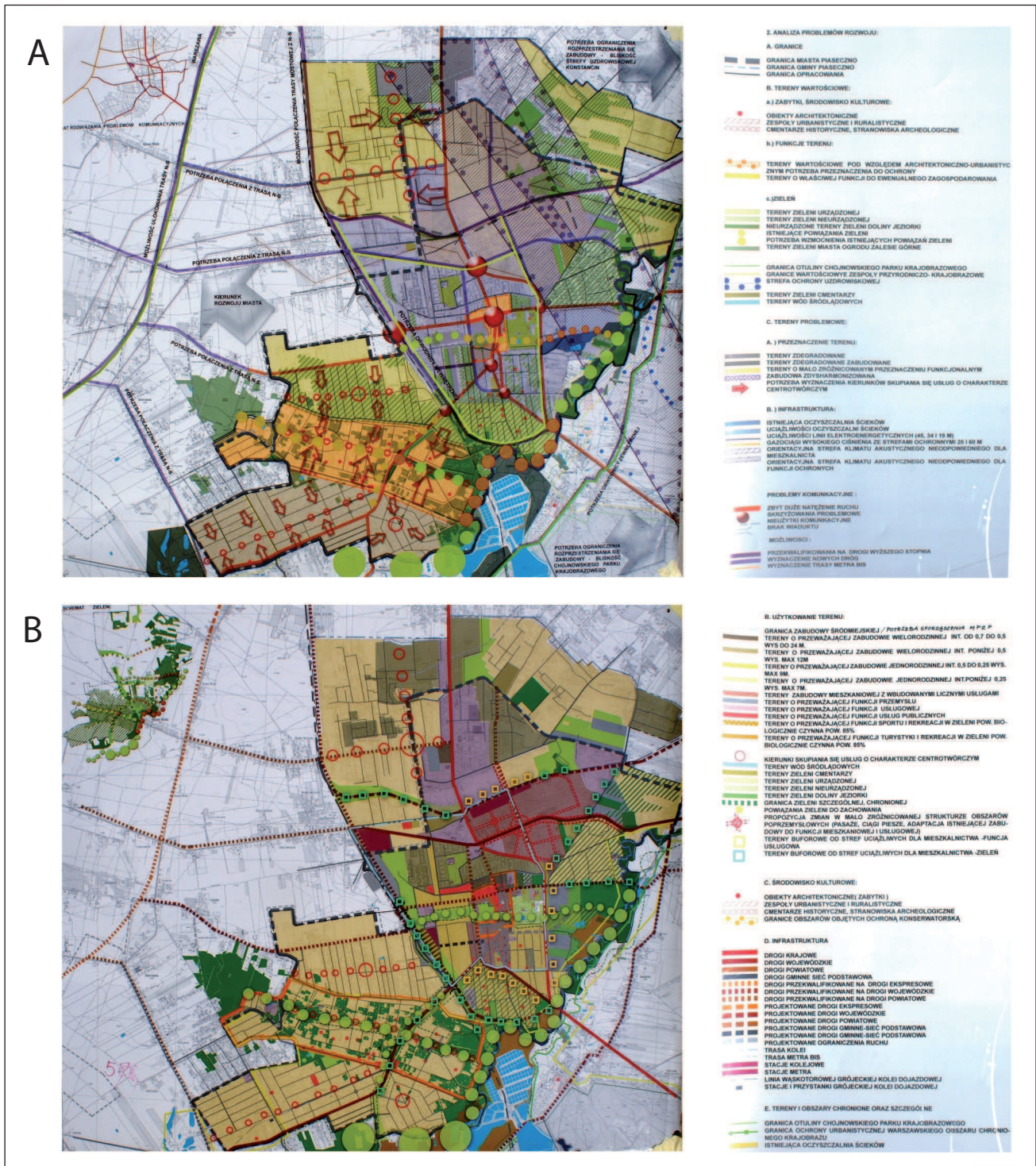
Projekt centrum miejskiego przekształcił się w studium zabudowy i zagospodarowania przestrzennego obszaru o złożonym funkcjonalnie programie. Tematy projektowe mogą dotyczyć zarówno fragmentów wielkomiejskich śródmieść, koncentracji usługowych na obszarach mieszkaniowych, jak i stref centralnych w miastach małych lub średniej wielkości. Nacisk położony jest na umiejętność przekształcania złożonych struktur miejskich, przy zachowaniu ich charakterystycznych cech i lokalnej tożsamości (il. 25).

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy koncentruje się przede wszystkim na rozpoznawaniu struktury przestrzennej, jej terytorium, wyprowadzeniu z niej zasadniczych problemów rozwojowych i wskazaniu pożądanych kierunków i możliwości jej przekształcania. Tematy projektowe wydawane są zazwyczaj dwu-, trzyosobowym grupom studenckim, z myślą o wywołaniu dyskusji nad problematyką projektu. Przy ocenie punktowana jest umiejętność wydobycia problemów rozwojowych i pomysłowość ich rozwiązywania (il. 26).

Rezultaty przekazywanej wiedzy i umiejętności projektowych można stwierdzić, analizując prace

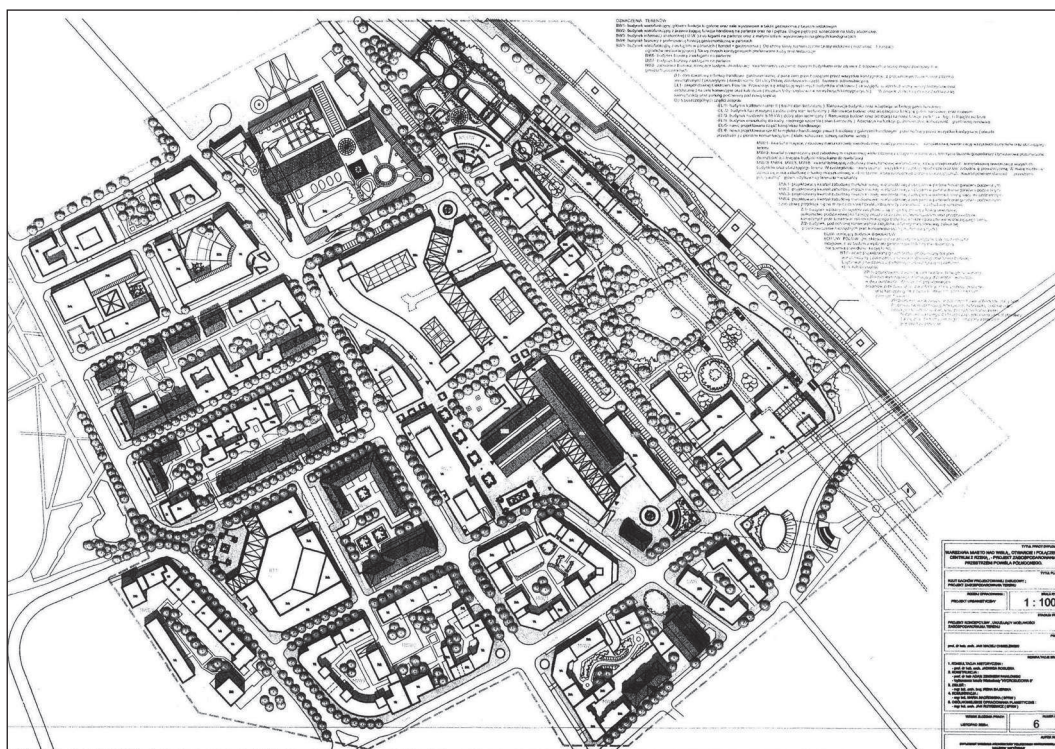
dyplomowe wykonywane przez studentów interesujących się urbanistyką. Na uwagę zasługują tematy projektowe, ich zakres problemowy oraz tworzone koncepcje. Od początku obecnego stulecia zaczęły się one koncentrować wokół zagadnień związanych z przekształcaniem istniejących struktur miejskich, zwłaszcza Warszawy. Aktualne w czasie ich rozpoczynania były na przykład sprawy związane z przekształcaniem zagospodarowania terenów po elektrowni Powiśle czy gazowni na Woli. W obu przypadkach w propozycjach projektowych planowane było utworzenie w tych miejscach wielofunkcyjnych struktur zabudowy o atrakcyjnych kulturowo przestrzeniach publicznych. W przypadku Powiśla – otwartych na wodę, w przypadku gazowni – powiązanych z przystankami planowanego metra oraz zaproponowaną tu funkcją targowo-konferencyjną (il. 27 i 28).

Tematami związanymi z wodą były propozycje zagospodarowania Portu Żerańskiego czy Portu Praskiego. W pierwszym przypadku chodziło o udostępnienie dla funkcji rekreacyjnej portu leżącego na turystycznej trasie Kanału Żerańskiego, w powiązaniu z rozwijającą się funkcją mieszkaniową w Białołęce, w drugim o wprowadzenie na prawy brzeg

26. Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Piaseczna, wykonany przez Katarzynę Mazurkiewicz i Agatę Wąsowską, pod kierunkiem dr M. Mireckiej, na sem. II studiów magisterskich, kierunku A1U. A – problemy rozwojowe, B – kierunku zagospodarowania przestrzennego. Źródło: archiwum KUiGP

26. Project of Study of the Conditions and Directions of the Spatial Management of Piaseczno city, prepared by Katarzyna Mazurkiewicz and Agata Wąsowska, under the supervision of Doctor M. Mirecka, in 2nd semester of master studies in the field of AUP. A – urban development conditions, B – directions of spatial structure development. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

27. Projekt dyplomowy, wykonany w 2003 r. na kierunku AiU, przez Marka Woźniaka pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego, podejmował problematykę wzbogacenia o funkcje śródmiejskie warszawskiego Powiśla z większym otwarciem jego przestrzeni publicznych ku Wiśle. Źródło: archiwum KUiGP

27. Master diploma project designed in 2003 in the field of AUP by Marek Woźniak under the supervision of Professor J.M. Chmielewski, dealt with the problem of enrichment of downtown functions in Powiśle district (Warsaw), with larger openings of its public spaces towards the Vistula river. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

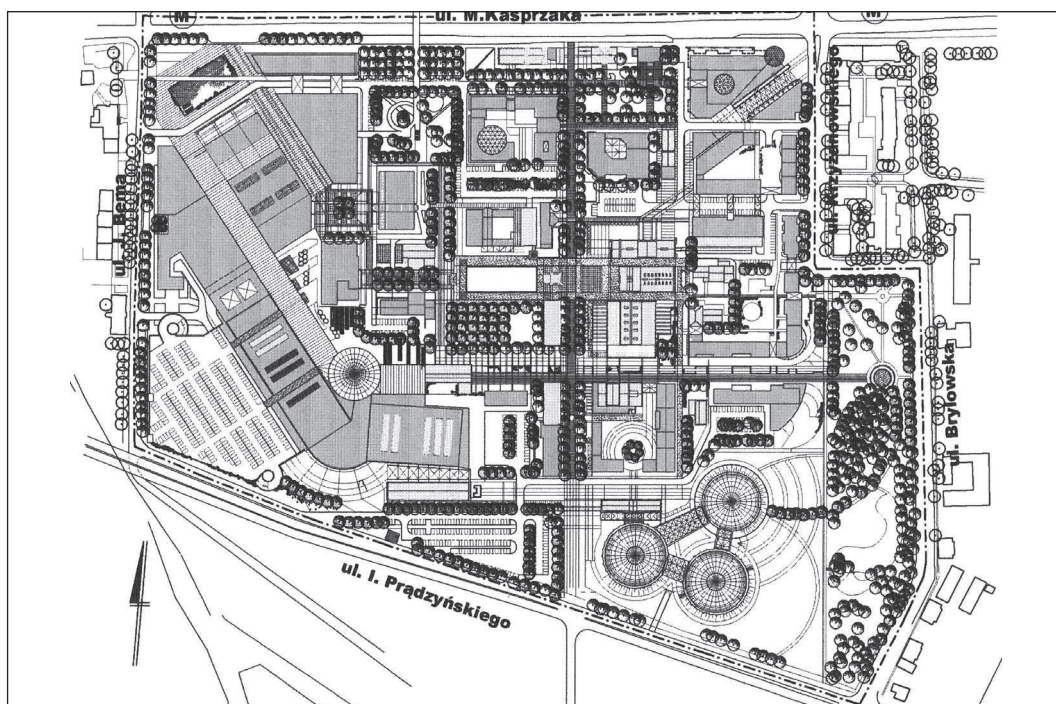
Wisły wielkomiejskich funkcji, wyróżniających się wysoką i zwartą zabudową kształtującą nowe oblicze Pragi (il. 29 i 30).

Interesującym i zarazem trudnym tematem był projekt parku technologicznego przy Elektrociepłowni Siekierki w Warszawie. Chodziło tu o określenie właściwych ram urbanistycznych dla firm, które łączą na swoich posesjach budynki administracyjno-biurowe z halami magazynowo-produkcyjnymi. Zadaniem było także ukształtowanie skomponowanych z zabudową przestrzeni publicznych oraz atrakcyjnych terenów zieleni parkowej (il. 31).

W nawiązaniu do wcześniejszych badań dotyczących małych miast wykonywany był temat uporządkowania i uzupełnienia o usługi centrotwórcze strefy centralnej Węgrowa, dla którego wcześniej, w 1999 r. wykonałem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Mogłem więc dostarczyć dyplomantowi bogate materiały wejściowe i aktualne dane o potrzebach miasta. Tego rodzaju tematy wiążą się zawsze z kwestią rewaloryzacji urbanistycznego układu historycznego i z rozwiązaniem właściwego kontekstu architekto-

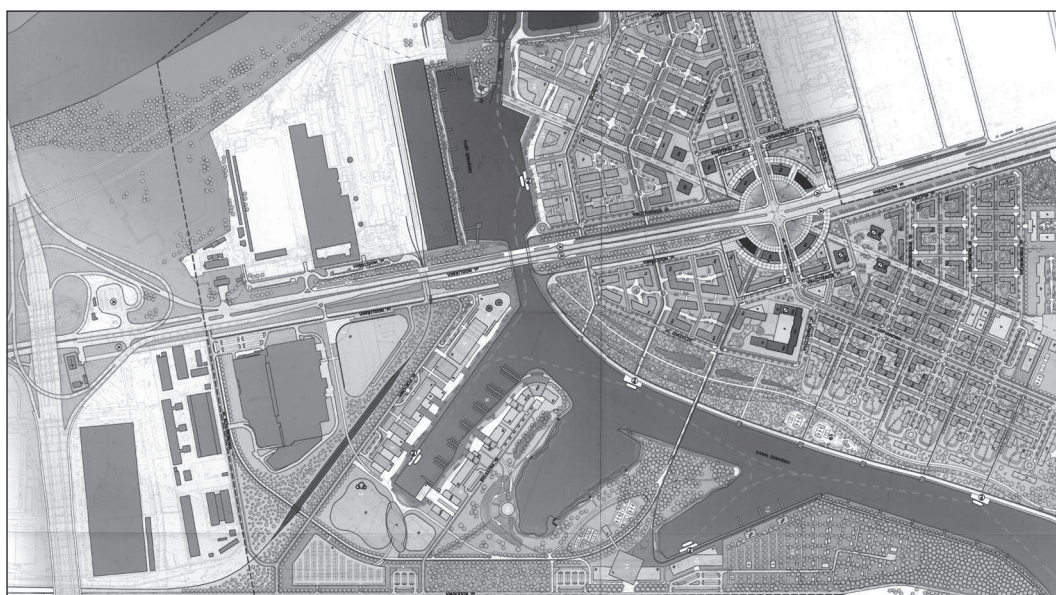
nicznego wprowadzanej nowej zabudowy względem zabudowy istniejącej (il. 32).

Rozdrobnienie procesu inwestycyjnego, rodzące się w Polsce po zmianach ustrojowych, a także niechęć gmin do podejmowania większych przedsięwzięć inwestycyjnych, zaczęło skutecznie ograniczać projektowanie w skalach urbanistycznych. Wyraźniej poczęły się rozdzielać realizacyjne zadania projektowe leżące w sferze zainteresowań urbanistów i architektów. Pierwsze z nich zlecane były przez jednostki samorządu terytorialnego i dotyczyły planowania przestrzennego, drugie zlecane były przez podmioty podejmujące się inwestowania obiektów, dotyczyły więc projektowania architektonicznego budynków, a także ich zespołów. W związku z tym Towarzystwo Urbanistów Polskich zwracało uwagę na celowość wyodrębnienia zawodu urbanisty, a nawet utworzenia specjalnego programu kształcenia urbanistów. Urbanista powinien być ekspertem w planowaniu przestrzennym, zarówno miejscowym, jak i regionalnym, a także zdobywać umiejętności w szeroko rozumianej gospodarce przestrzennej.

28. Projekt dyplomowy, wykonany w 2003 r. na kierunku AiU, przez Monikę Rytel, pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego, podejmował problematykę przekształcenia terenu dawnej gazowni na warszawskiej Woli w centrum targowo-konferencyjne. W projekcie zwrócono uwagę na możliwość zaadaptowania istniejącej zabytkowej zabudowy dla nowych potrzeb, a także stworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych w nawiązaniu do urbanistycznego układu historycznego gazowni i powiązań komunikacyjnych metra z dworcem Warszawa Zachodnia. Źródło: archiwum KUiGP

28. Master diploma project designed in 2003 in the field of AUP by Monika Rytel, under the supervision of Professor J.M. Chmielewski, dealt with the problem of transformation of a former gas plant in Wola district (Warsaw) into the conference and fair centre. The project drew attention to the possibility of adapting the historic buildings for new purposes and creating new, attractive public spaces in relation to the historical urban structure of former gas plant and communication links between planned subway and Western Warsaw Railway Station. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

29. Projekt dyplomowy, wykonany w 2008 r. na kierunku AiU, przez Magdalenę Kołłątaj, pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego, podejmował problematykę zagospodarowania przestrzennego Portu Żerańskiego na cele turystyczno-rekreacyjne z równoczesną propozycją uporządkowania zabudowy sąsiedniego osiedla i otwarcia jego przestrzeni publicznych w kierunku wody. Źródło: archiwum KUiGP

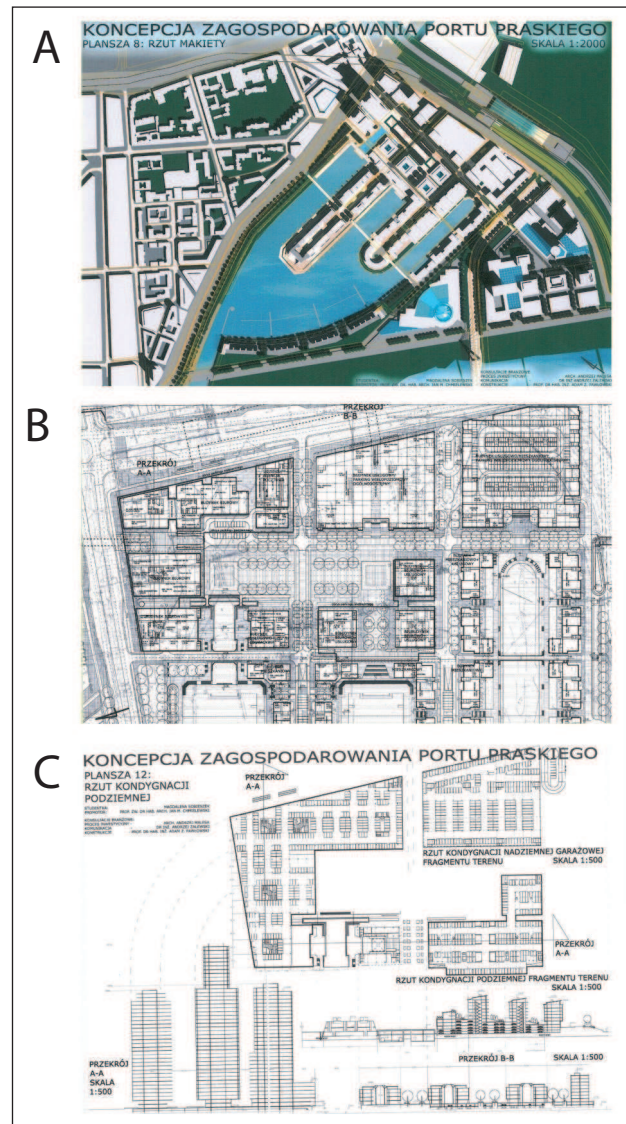
29. Master diploma project designed in 2008 in the field of AUP by Magdalena Kołłątaj under the supervision of Professor J.M. Chmielewski dealt with the problem of spatial redevelopment for tourist and recreation purposes of Żerań Harbour as well as proposition for rearrangement of neighbouring housing estate and opening its public spaces towards the water. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

W 2001 r. utworzona została Krajowa Izba Urbanistów, która skupiła wszystkie osoby upoważnione do samodzielnego pełnienia funkcji w planowaniu przestrzennym. Tym samym dualizm projektowy zadekretowany został przez dwie izby zawodowe: Izbę Architektów i Izbę Urbanistów. Istnieją więc dwie formy uprawnień zawodowych i w konsekwencji dwa sposoby projektowania. Rysujący się w praktyce zawodowej podział zadań projektowych w kształceniu architektów jeszcze się nie zaznaczył. Być może dlatego, że liczni architekci mają podwójne uprawnienia należące równocześnie do obu izb zawodowych.

Kierunek nauczania „Gospodarka Przestrzenna” /GP/ jako pierwszy utworzony został już w 1991 r. na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej, a następnie zaczął rozwijać się w uczelniach ekonomicznych, rolniczych i na uniwersytetach. Nowym wyzwaniem dla Katedry było więc uczestnictwo w organizacji w Politechnice Warszawskiej kierunku nauczania GP. Został on uruchomiony w 2004 r. w wyniku porozumienia dziekanów Wydziałów Geodezji i Kartografii oraz Architektury. Wkład programowy ze strony Wydziału Architektury został przygotowany przeze mnie w porozumieniu z dydaktykami, którzy mieli uczyć na tym kierunku. Zwiększyła się u nas ilość zadań dydaktycznych, przede wszystkim w związku ze zleceniami zajęć na GP. Trzeba było przeprofilować również szkołę nauczania projektowania urbanistycznego, wzmacniając w niej warstwę studialno-analityczną.

Nauczając projektowania urbanistycznego studentów architektury i studentów nie posiadających przygotowania architektoniczno-budowlanego należało zróżnicować akcenty przekazywanej wiedzy. Na pierwszych trzeba było wymuszać bardziej szczegółowe wnikanie w projektowanie formy urbanistyczno-architektonicznej, a od drugich wymagać, by w projektach zarysowywali tylko ramy przestrzenne dla budynków, jednak mocniej uzasadnione lokalnymi uwarunkowaniami. Tak więc projekty studentów Wydziału Architektury powinny być raczej wykonywane indywidualnie, zaś projekty studentów Gospodarki Przestrzennej mogą być przygotowywane w 3 – 4 osobowych grupach, pobudzających do grupowych dyskusji. Uznaliśmy, że indywidualnie zdobyta przez nich wiedzę można oceniać przy okazji pracy dyplomowej.

Program na kierunku kształcenia GP realizowany przez moją Katedrę obejmował zarówno wykłady oraz ćwiczenia audytoryjne, jak i ćwiczenia projek-

30. Projekt dyplomowy, wykonany w 2006 r. na kierunku AiU, przez Magdalę Sobieszek, pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego, podejmował problematykę zagospodarowania przestrzennego Portu Praskiego i nadania mu wizerunku wielkomiejskiego centrum, wzbogacającego prawobrzeżną panoramę Warszawy. W projekcie wyróżnia się architektoniczne podejście do kształtowania zabudowy. A – wizja zabudowy, B – rozwiązanie fragmentu przyziemia, C – podziemia i przekroje. Źródło: archiwum KUIGP

30. Master diploma project designed in 2006 in the field of AUP by Magdalena Sobieszak under the supervision of Professor J.M. Chmielewski dealt with the problem of spatial development of Praski Harbour while giving it an image of the big city centre, enriching panorama of the Vistula right river bank. Project distinguishes architectonic approach to the buildings. A – vision of built-up area, B – detailed plan of the basement part, C – underground detailed plan and cross-sections. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

towe. Wykładami na poziomie inżynierskim objęte były: „Wprowadzenie do architektury, urbanistyki i budownictwa”, „Teoria urbanistyki i gospodarki przestrzennej”, „Programowanie i realizacja w pla-

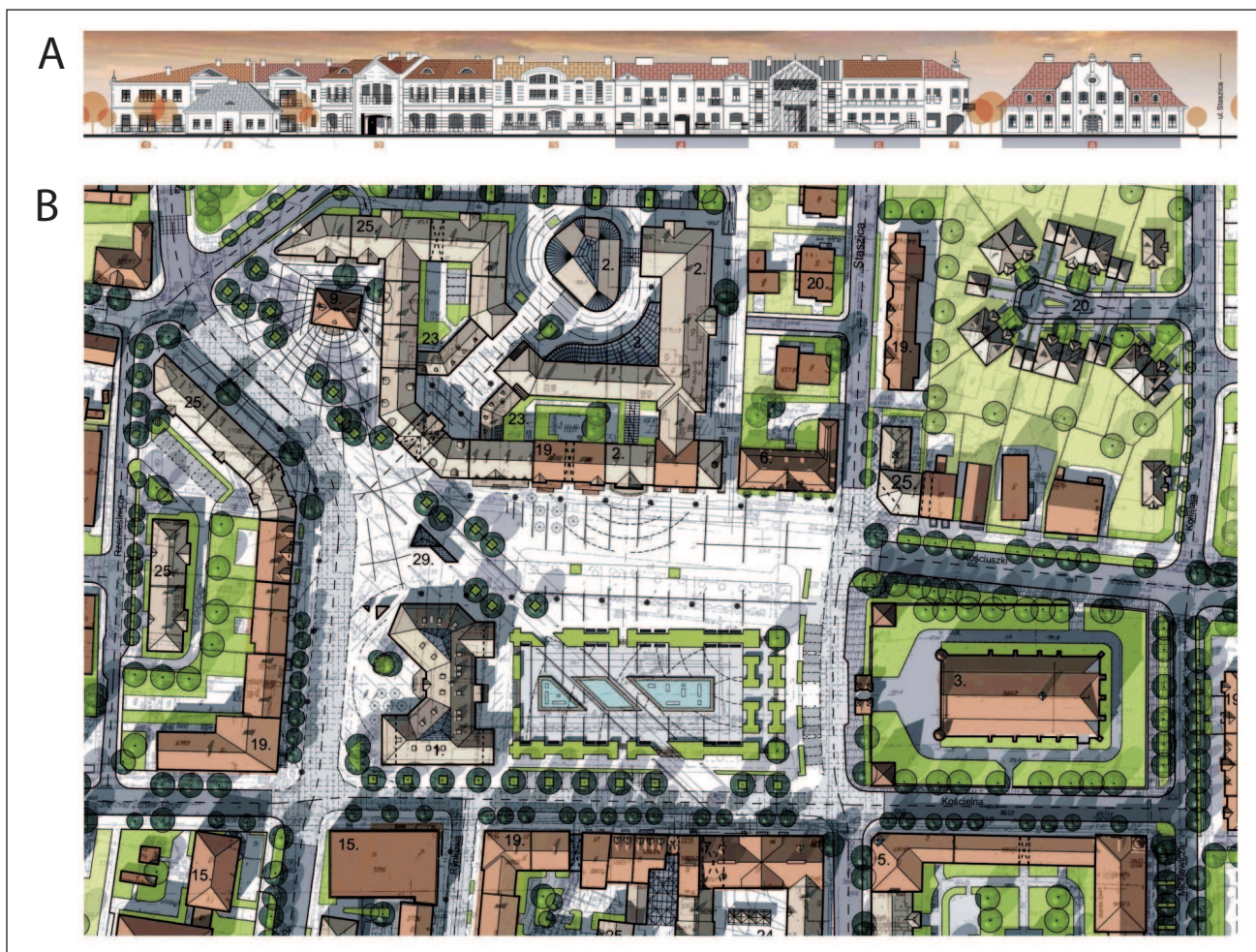

31. Projekt dyplomowy wykonany na kierunku Architektura i Urbanistyka przez Monikę Wiercioch pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego, podejmował problematykę utworzenia parku biznesu w rejonie elektrociepłowni Siekierki w Warszawie. W projekcie zastosowano ujednolicone moduły urbanistyczne dla poszczególnych firm z równoczesnym powiązaniem ich przestrzeniami publicznymi ulic i placów oraz rozległych terenów zieleni parkowej. Założono, że EC przejdzie z węgla na paliwo bardziej przyjazne dla środowiska. Źródło: archiwum KUIGP

31. Master diploma project designed in 2006 in the field of AUP by Monika Wiercioch under the supervision of Professor J.M. Chmielewski dealt with the problem of creating business park in the area of Siekierki Heat and Power Plant, Warsaw. The project uses standardized urban planning modules for individual companies and linking these modules with public spaces and with vast areas of green parks. It was assumed that Siekierki Heat and Power Plant will switch from coal to more environmentally friendly fuel. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

nowaniu przestrzennym”, „Planowanie obszarów wiejskich”, „Kulturowe aspekty rewitalizacji” oraz fakultatywnie „Najnowsze realizacje urbanistyczne”, a ćwiczeniami: „Teoria urbanistyki i gospodarki przestrzennej”. Ćwiczeniami projektowymi objęto zajęcia, na których studenci wykonywali na kolejnych semestrach: inwentaryzację urbanistyczną - ucząc się równocześnie programu graficznego AutoCAD (il. 33), szkice projektowe, zaznajamiające ich z elementami kompozycji urbanistycznej, projekty zespołu zabudowy mieszkaniowej, przy zastosowaniu tworzywa architektoniczno-budowlanego typowego dla tej zabudowy (il. 34), w końcu projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (il. 35).

Na poziomie magisterskim prowadzone są ćwiczenia audytoryjne w formie seminariów z „Urbanistyki krajów Unii Europejskiej”, na których studenci w grupach 2-3 osobowych przygotowują i wygłaszają referaty oraz dyskutują na tematy dotyczące aktualnych spraw związanych z gospodarką przestrzenną, planowaniem i urbanistyką. Na poziomie tym wykonywany jest także projekt planistyczny wybranego obszaru, na którym uczymy postrzegania i przestrzennej lokalizacji problemów rozwojowych gminy oraz zagadnień związanych ze sferą polityki przestrzennej. Tematem projektowym jest zawsze wizja kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta małego lub średniej wielkości na tle rozpoznanych uwarunkowań jego zagospodarowania (il. 36).

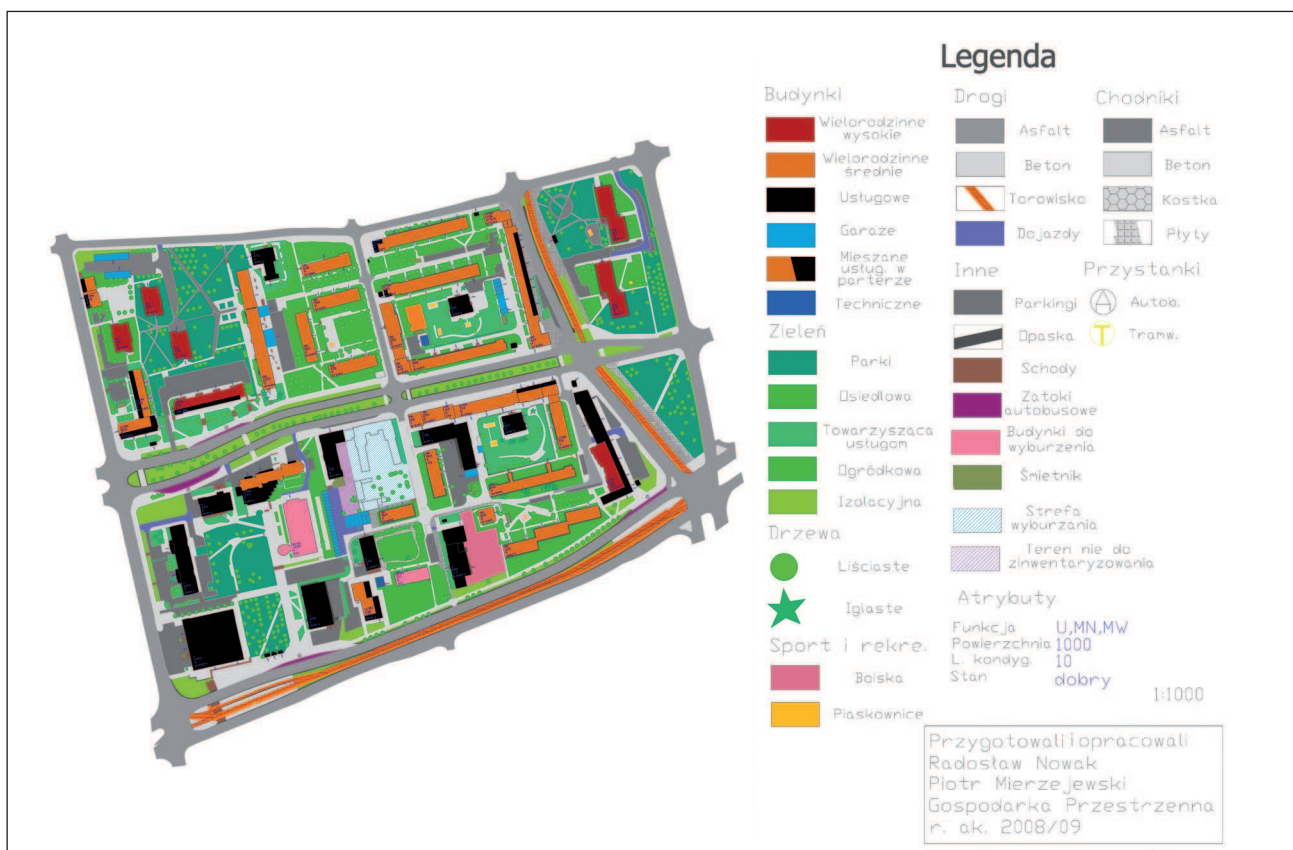

32. Praca dyplomowa wykonana na kierunku AiU w 2006 r. przez Marcina Skałę pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego. Konceptcja zagospodarowania rejonu Rynku Mariackiego w Węgrowie; A – propozycja architektoniczna uzupełnień zabudowy o funkcje administracji miejskiej w pierzei północnej rynku, B – propozycja zagospodarowania płyty rynku w powiązaniu z lokalizacją zespołu administracyjnego miasta. Źródło: archiwum KUIGP

32. Master diploma project designed in 2006 in the field of AUP by Marcin Skała under the supervision of Professor J.M. Chmielewski. The urban composition of the Mariacki Square in Węgrów; A – architectural proposition of building frontage with municipal administration functions in the northern site of the square, B – proposition of the arrangement of square's floor with the location of the city hall building. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

Zainteresowani planowaniem przestrzennym i urbanistyką studenci GP wykonują dwa dyplomy, na poziomie inżynierskim i magisterskim. Dyplomy mają charakter projektowy. W stosunku do kierunku Architektura i Urbanistyka (AiU) są one mocniej oparte na wykonywanych przez dyplomantów analizach urbanistycznych, które są podstawą do wyciągania wniosków projektowych. W dyplomach inżynierskich (il.37) mocniej wydobytany jest problem planistyczny na poziomie planu miejscowego, zaś w dyplomach magisterskich zwraca się uwagę na możliwości kierunkowego przekształcania struktur urbanistycznych całej jednostki osadniczej w kontekście ponadlokalnym lub regionalnym (il. 38).

Uczę projektowania urbanistycznego przyszłych architektów i tych, którzy nie ubiegają się o taki dyplom, mamy możliwość stwierdzenia, jakie predyspozycje wstępne i wiedza niezbędne są dla podejmowania decyzji projektowych w skalach urbanistycznych. Analizując prace projektowe wykonywane na poszczególnych semestrach studiów zarówno kierunku AiU, jak i GP można wnioskować, że najistotniejsza jest postawa projektanta wobec spraw wchodzących w zakres projektowania. Studenci architektury wcześniej stawiają hipotezę kierunku rozwoju, wyprowadzoną często z niepełnego rozpoznania uwarunkowań rozwojowych. Ich twórcze predyspozycje nie są bowiem nastawione na analityczną warstwę projektowania, lecz na kreatywną, często

33. Pierwsze ćwiczenie z cyklu projektowania urbanistycznego na kierunku GP, inwentaryzacja stanu zagospodarowania i zabudowy wybranego obszaru Warszawy wykonane przez Radosława Nowaka i Piotra Mierzejewskiego. Studenci przy użyciu programu AutoCAD nanosili na mapę zebrane w terenie dane. Źródło: archiwum KUiGP

33. First practical exercises in urban design in the field of Spatial Planning and Management (SPM), urban inventory of selected part of Warsaw by Radosław Nowak i Piotr Mierzejewski. Students presented on the map information collected during local vision, using AutoCAD program. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

wizjonerską. Studentów GP łatwiej jest przekonać do gruntownego badania zaistniałych stanów zagospodarowania, w tym również do postrzegania ich w procesach czasoprzestrzennych, ekonomicznych, ekologicznych i społecznych. Ma to niewątpliwie związek z interdyscyplinarnością wiedzy przekazywanej w czasie całych studiów. Przejawia się to również większymi umiejętnościami uczenia się, zapamiętywania i wzajemnego kojarzenia różnych zagadnień. Cechę tę stwierdziliśmy na przykład przy okazji egzaminu z teorii urbanistyki, który to egzamin łatwiej zdają studenci GP niż studenci AiU.

6. Przyszłość projektowania urbanistycznego wobec nowych wyzwań

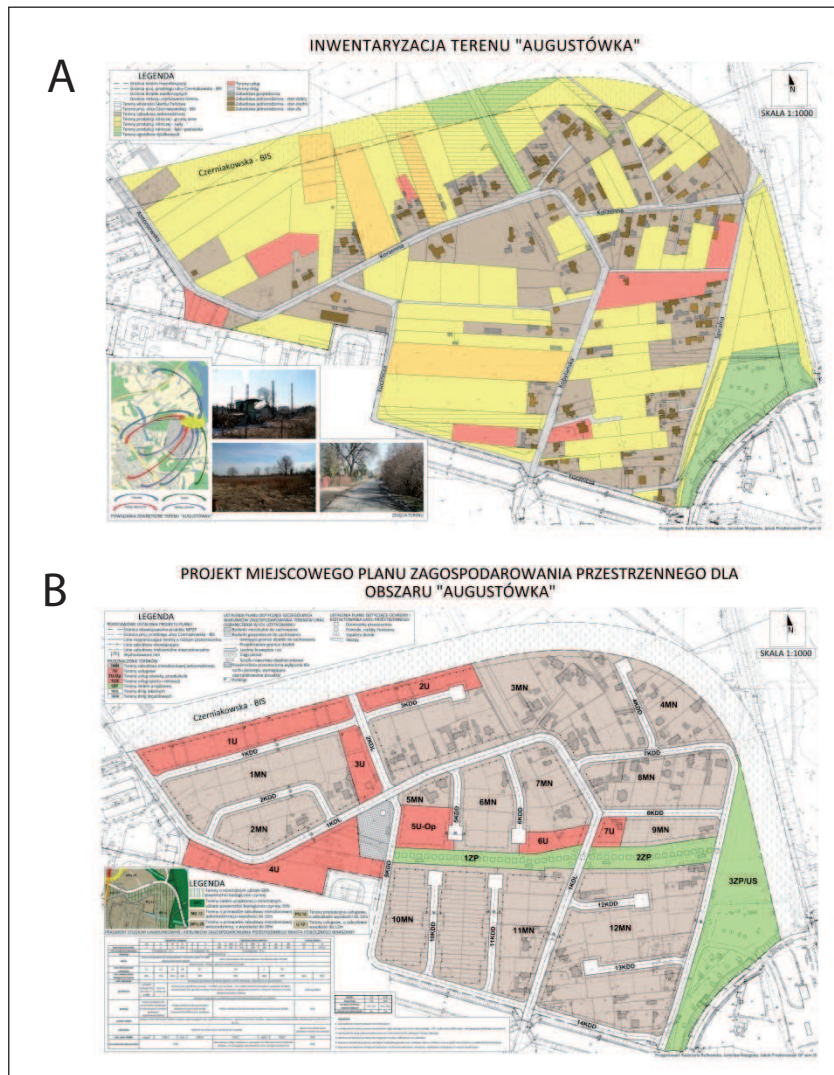
Umiejętności w podejmowaniu decyzji projektowych, które kształtujemy w studentach, nie są różne w skali architektonicznej i urbanistycznej, łączy je bowiem zawsze zdolność kreacji nowych form.

Ważne są jednak proporcje pomiędzy decyzjami wolnymi, tj. zależnymi od woli projektanta, a decyzjami oczywistymi i uwarunkowanymi. W planowaniu przestrzennym najczęściej decyzje wolne są bardzo ograniczone. W licznych przypadkach do ich podjęcia wymagana jest zdeterminowana wola projektanta, umiejętność argumentacji i zdolność przekonywania do własnych racji. Ma to związek z prestiżem zawodu i indywidualną pozycją w środowisku zawodowym.

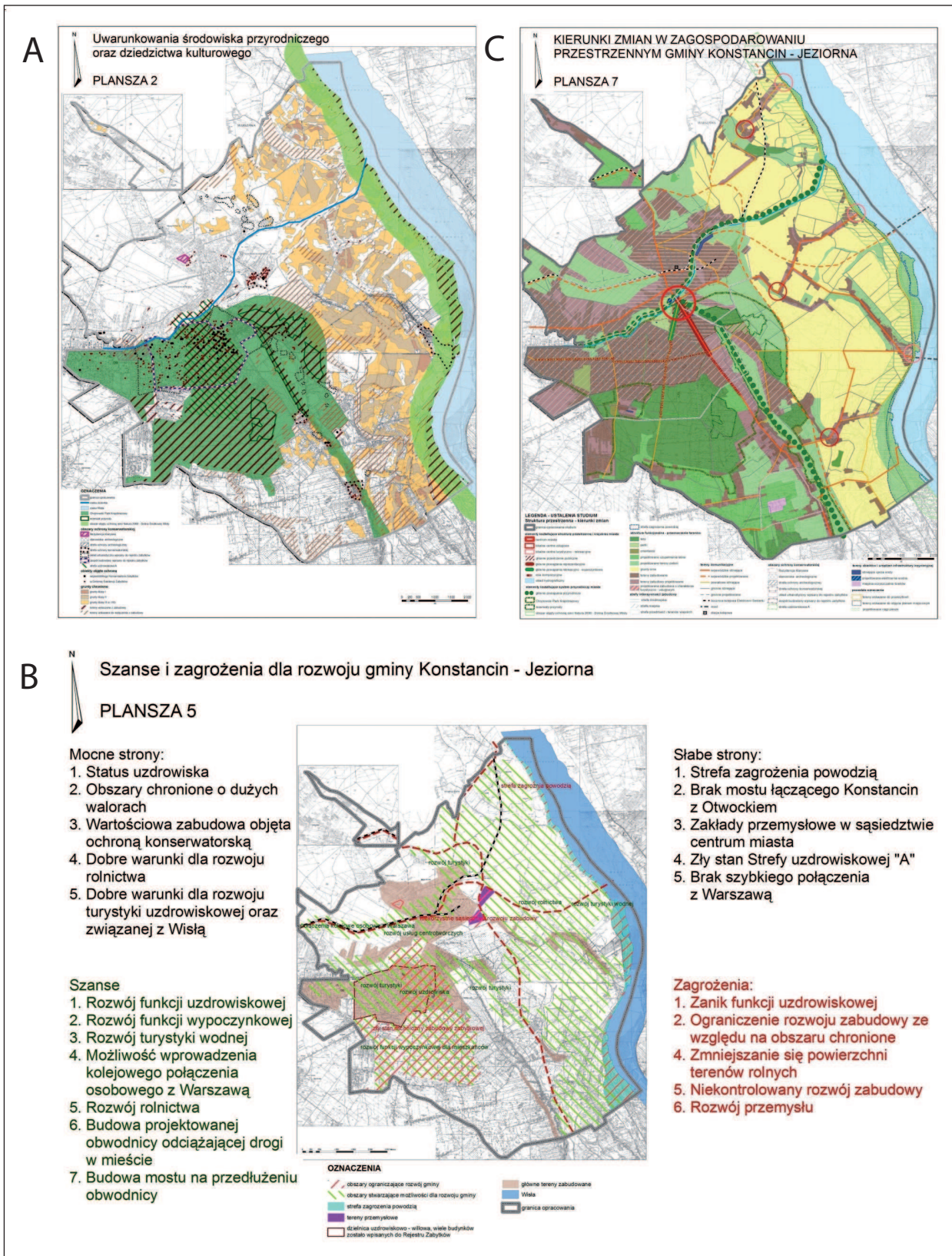
Rozwój nowych dyscyplin i specjalności naukowych takich jak: socjologia miasta, geografia społeczna, ekologia i psychologia środowiskowa, umacniają wśród architektów i urbanistów wyczulenie na kulturowe, społeczne i przyrodnicze konsekwencje w kreacji środowiska zbudowanego. Świadomość umacniania się społeczeństwa wiedzy, dla którego pracują architekci i urbanisci, zmusza do postrzegania twórczości projektowej w dużo szerszym polu zależności niż jeszcze kilka lat wcześniej. Zwłaszcza

34. Projekt zespołu mieszkaniowego wykonany przez trzuosobową grupę studentów na kierunku GP, pod kierunkiem dr K. Solarek.
 Źródło: archiwum KUiGP
34. Project of a housing area prepared by a group of three students in the field of SPM. under the supervision of Doctor K. Solarek.
 Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

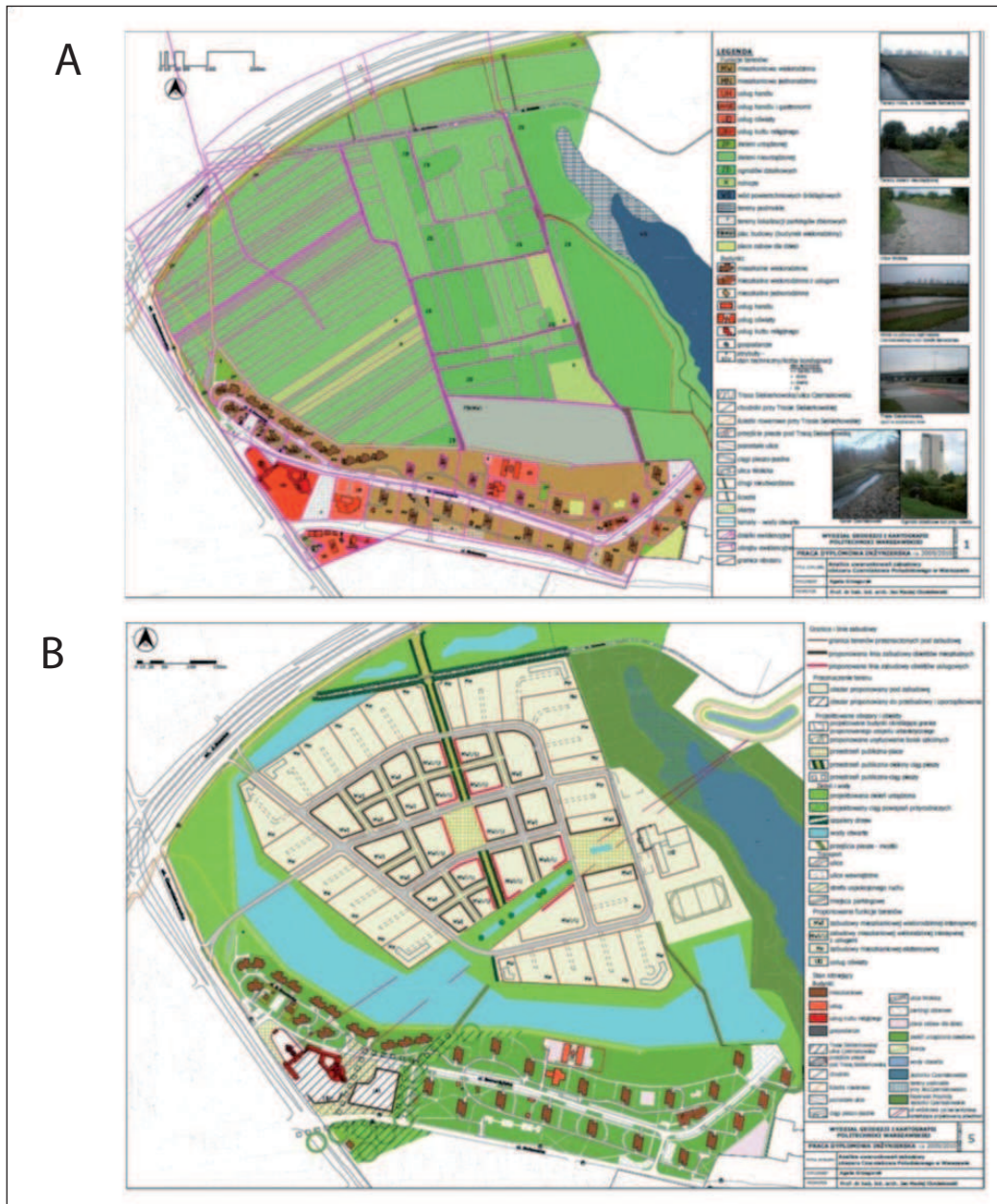

35. Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu Augustówka w Warszawie, wykonany na kierunku GP, przez Katarzynę Rutkowską, Jarosława Niezgodę i Jakuba Przyborowskiego na sem. VI, pod kierunkiem dr K. Solarek. A – inwentaryzacja urbanistyczna obszaru planu, B – projekt planu. Źródło: archiwum KUiGP
35. Project of Local Spatial Management Plan of Augustówka area, Warsaw, designed in 6th semester in the field of SPM by Katarzyna Rutkowska, Jarosław Niezgodę and Jakub Przyborowski under the supervision of Doctor K. Solarek. A – urban inventory of the plan area, B – design project of the plan. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

36. Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Konstancin-Jeziorna, wykonany na kierunku GP przez studentów na sem. II magisterskim, wykonany pod kierunkiem dr M. Mireckiej. A – zidentyfikowane uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe miasta, B – zidentyfikowane cechy miasta analizą SWOT, C – kierunkowa wizja rozwoju przestrzennego. Źródło: archiwum KUiGP

36. Project of Study of the Conditions and Directions of the Spatial Management of Konstancin-Jeziorna city, prepared in the field of SPM, in 2nd semester of master studies under the supervision of Doctor M. Mirecka. A – natural and cultural conditions of the city, B – features of the city identified in the SWOT analyse, C – directions of the spatial development vision. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

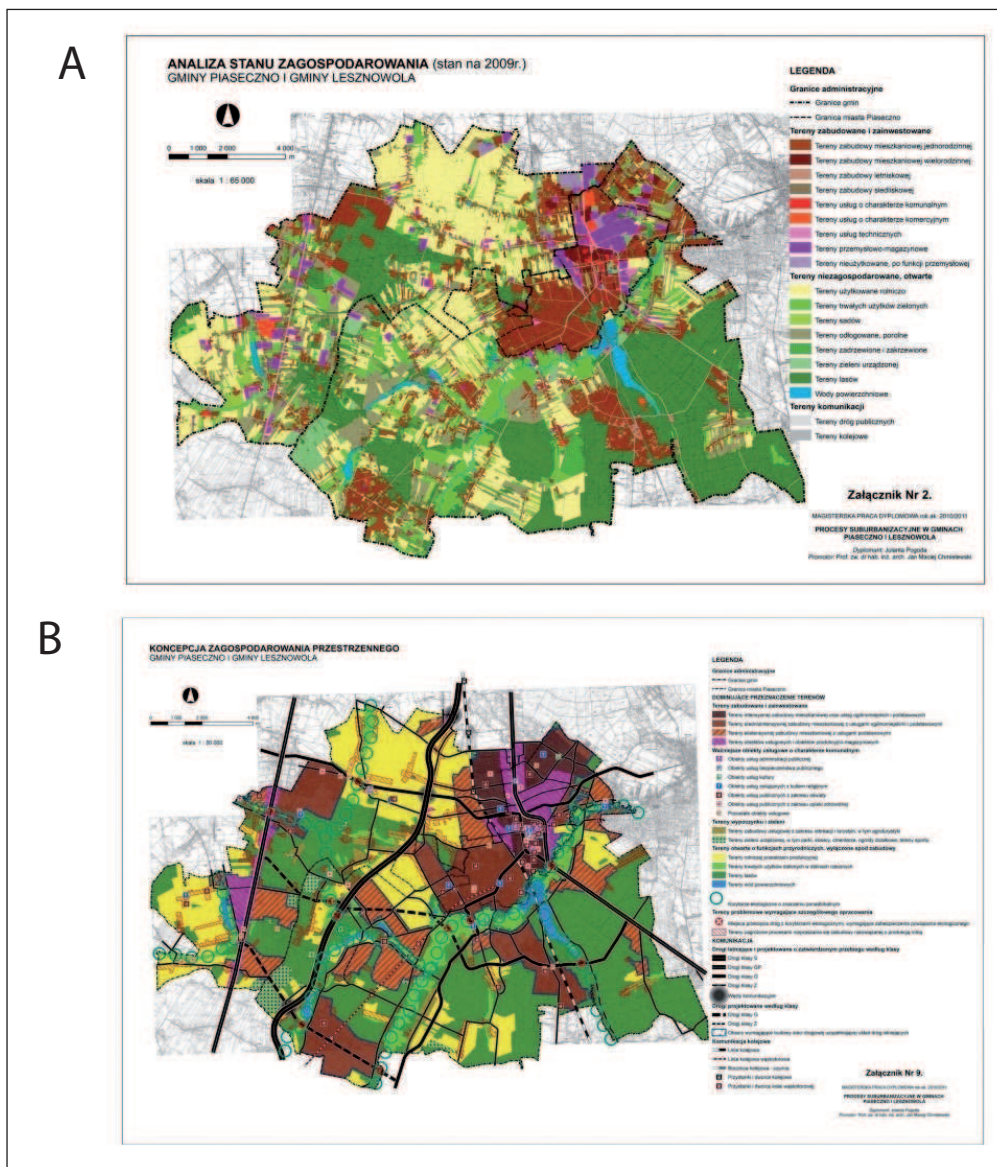
37. Praca inżynierska wykonana na kierunku GP pt. „Analiza uwarunkowań zabudowy obszaru Czerniakowa Południowego w Warszawie”, wykonana przez Agatę Grzegorek pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego, A – analiza stanu zagospodarowania, B – szkic możliwości zagospodarowania przestrzennego w nawiązaniu do koncepcji nowej urbanizacji i zasad zrównoważonego rozwoju. Źródło: archiwum KUiGP

37. Engineering degree diploma project designed in the field of SPM, entitled *Analysis of the determinants of building area in Southern Czerniaków in Warsaw* prepared by Agata Grzegorek under the supervision of Professor J.M. Chmielewski. A – urban inventory of the area, B – sketch of the possibility of spatial planning in relation to new urbanism concept and principles of sustainable development. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

cza w urbanistyce i planowaniu przestrzennym partycypacja społeczna staje się nie tylko formalnym wymogiem, ale również koniecznością przeprofilowania sposobów w podejmowaniu decyzji projektowych.

W licznych krajach dostrzega się powrót do projektowania urbanistycznego, zintegrowanego z projektowaniem architektonicznym, zwłaszcza, gdy re-

alizowane są duże zadania związane z przekształcaniem struktur urbanistycznych w programach rewitalizacji, prowadzonej w partnerstwie publiczno-prywatnym. Ta forma inwestowania umożliwi realizację programów ukierunkowanych na daleko idące przekształcenia struktur przestrzennych w miastach, szczególnie w miastach wielkich, atrakcyjnych inwestycyjnie.

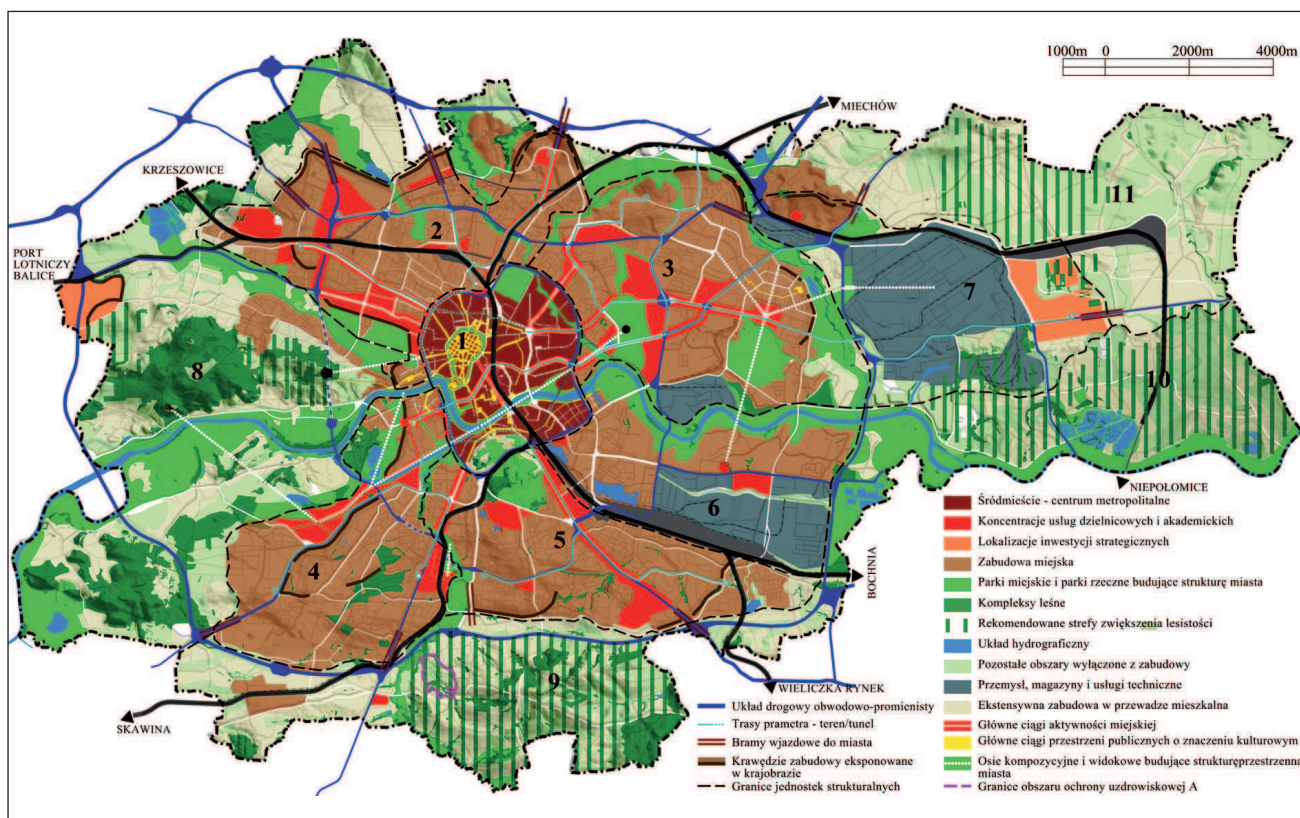

38. Praca magisterska wykonana na kierunku GP przez Jolantę Pogodę, pod kierunkiem prof. J.M. Chmielewskiego, pt. „Procesy suburbanizacyjne w gminach Piaseczno i Lesznowola w obszarze metropolitalnym Warszawy”. A – analiza stanu istniejącego zagospodarowania, B – propozycja uporządkowania procesu urbanizacji. Źródło: archiwum KUiGP

38. Master diploma project designed in the field of SPM by Jolanta Pogoda under the supervision of Professor J.M. Chmielewski entitled *Suburbanization processes in municipalities Piaseczno and Lesznowola in the metropolitan area of Warsaw*. A – analysis of existing land use, B – proposal of regulation of the urbanization process. Source: Chair of Urban Design and Town Planning archives

Staram się przybliżyć studentom ten fenomen na wykładach z „Teorii urbanistyki” oraz prowadząc wykłady pod nazwą „Najnowsze realizacje urbanistyczne”. Projektowanie dla potrzeb planowania przestrzennego bardzo często ma konotacje polityczne. Wyrazem ich są stawiane przed urbanistami zadania umiejętności przedstawienia projektu polityki przestrzennej, jaką władze samorządowe powinny prowadzić w budowaniu ładu przestrzennego i w przestrzeganiu zasad rozwoju zrównoważonego. Takim dokumentem polityczno-planistycznym jest studium uwarunkowań i kierunków zago-

spodarowania przestrzennego gminy. Tkwi w nim wizja rozwoju przestrzennego i równocześnie konieczność ustalenia kierunków podejmowanych działań, aby ją urzeczywistnić. Z jednej strony rysuje się wola konkretyzacji zaplanowanej struktury przestrzennej, czasem nawet dużej jednostki osadniczej, z drugiej strony konieczność uelastyczenia ustaleń studium wiążących dla planowania miejscowego. W projektowaniu urbanistycznym ujawnia się wówczas potrzeba prognozowania rozwoju przy niskiej wiedzy o szansach i potrzebach rozwojowych.

39. Projekt zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa – wizja rozwoju przestrzennego – proponująca rozwój Krakowa w postaci zwartej struktury urbanistycznej wewnątrz zintegrowanej, skontrastowanej z ekstensywnie zagospodarowaną strefą obrzeży, w której wyróżniałyby się dwa bieguny gospodarczego rozwoju zachodni – w rejonie lotniska Balice i wschodni – w rejonie kombinatu hutniczego. Centrum miasta i Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego tworzyłby powiększony obszar śródmieścia. Źródło: archiwum własne prof. J.M. Chmielewskiego

39. Design project of the Study of the Conditions and Directions of the Spatial Management of Cracow – spatial development vision – proposition for development in the shape of a compact city in contrasted to extensively build suburbs with two distinctive economic poles of development – the Balice Airport in the west and metallurgical combine in the east. Centre of the city and of the Cracow Metropolitan Area would create an extended downtown area. Source: Professor J.M. Chmielewski private archives

Zespół Katedry Urbanistyki i Gospodarki Przestrzennej, którym kieruję, zdobył w tym zakresie projektowania doświadczenia w praktyce zawodowej, wykonując projekty studiów dla miast różnej wielkości. Poważnym wyzwaniem było opracowanie w latach 2008-2011 projektu zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa (il. 39). Doświadczenia naukowo-badawcze, a także planistyczne, jakie mogłem wyprowadzić, kierując jako główny projektant tym zadaniem, wymagają jeszcze pogłębionych analiz i studiów. Dziś można już zauważyć, że dla prognozowania rozwoju konieczna jest umiejętność

określania parametrów pozwalających na zwymiarowanie niezbędnych potrzeb przestrzennych dla zachodzących procesów urbanizacyjnych. Ich brak stwarzać będzie poważną trudność w równoważeniu potrzeb rozwoju gospodarczego z potrzebami ochrony przyrody. Korzenie tej umiejętności tkwią w inwentaryzacji urbanistycznej, która w warszawskiej szkole projektowania urbanistycznego stanowiła wyjście do kreacji rozwiązań przestrzennych.

Mam nadzieję, że szkoła projektowania urbanistycznego budowana już blisko sto lat na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej daje mocne podstawy do sprostania nowym wyzwaniom.

*Prof. zw. dr hab. inż. arch. Jan Maciej Chmielewski
Kierownik Katedry Urbanistyki i Gospodarki Przestrzennej
Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej*